

Bélát. Mire odaérünk öreg este van. A haditudósító század fotografusai már a kész fényképeket mutatják. Paulini Béla a pesti harcok elől móri házacskájába húzódott feleségével. Az oroszok meglepték őket és az idős hölgyet tíz orosz katona, férje szemeláttára meggyalázta. A magyar csapatok már holtan találták Paulini Bélát és feleségét. A katonaorvos azt mondja hogy nagyon erős mérget ittak mind a ketten.

S most a fényképekről ránknéz Paulini Béla halott arca. Eszünkbe jut a tegnap. Ott megy a Gyöngyösbokréta élén, ő, aki újjá teremtette a magyar népművészetet. Ott hajlong a szabadtéri színpadon, mint a Hány János szövegírója. Paulini Béla! Szegény, amolyan igazi magyar költő volt. Keletről jött nyugatos. Kuruc-baloldali egyben angol-rajongó. Egy túlságosan progresszív szatírája miatt Bethlenék majdnem becsukták.

Ritkán láttam csalódottabb arcot, mint amilyen most a fényképről tekint ránk. Paulini Béla a másvilágon már látja a valót. „Kultúra! Felszabadítás! Ne harcoljatok!” S a Gyöngyösbokréta szépségeiről most rángatja le a százáncú szoknyát a barbárság. Oltárról a szentséget, bölcsöböl a csecsemőt és a koporsóból a halottat is, hogy keresse csontujján a karikagyűrűt... El fogják-e hinni egyszer Nyugaton, hogy ez így volt? Meg lehet-e írni még valaha a meg nem írt riportot? És ki jajgat a téli éjszakában? A halott Paulini Béla: a megölt magyar kultúra lelke, vagy a fehérvári marxista munkás? Hullott angyal, tört szív, örült lélek? Vert hadak, vagy vakmerő remények?

— Fegyvert! Fegyvert! És haljatok meg, mert Európa kapujában itt van a mongol!

Valaki felcsavarja a rádiót. S a rádió azt mondja: „Yaltában konferenciára ülnek össze és határozni fognak Magyarország felett is”. A beteljesedett magyar sors felett.

NYUGATÉRT MINDHALALIG.

A kőszegi evangélikus gimnázium egyik termében most adják ki a miniszterelnökség hivatalos jelentését:

„Az ország szíve megszűnt dobogni. Az ország szív nélkül él tovább” — Budapest elesett.

És most mégegyszer utoljára robog velünk az autót a Bakony erdői között. Farkasgyepűn az iskolaszatóriumban magyar hadseregparancsnokság székel. Talán itt megtudják mondani, hol vannak, akik Budapestről kitörték az ostromgyűrűből. A német Wehrmacht 12.000 emberről beszél? Hol vannak?

Végre kiderül, hogy a győri kórházban van összesen négyszáz német és valahol tizenhét magyar. Végre, egyheti utazgatás után felületesen sikerül összeállítani a pesti ostrom történetét. A kórházi ágy mellett ülve, halálborzalom árnyékában meglátjuk azt, amit az ország nehéz óráin sokáig hiába keresett ez a nemzedék. Budapest a virágos város, a bohém, sutogó, vicces, cigányozó Budapest, most az utolsó órán felnőtt a világtörténelem horizontjára. Byzánc, Nándorfehérvár, Bécs, Varsó! A világtörténelem nagy döntő csatái hasonlíthatók most arra, ami a magyar fővárossal történt.

— Budapest meghalt, de talán megmentette Európát!

Ez az ötven nap döntő volt a második világháború történetében. Később egy magyar tábornok mutatja az európai térképet.

— Karácsony estjén zárták körül az oroszok a magyar fővárost. Akkor, az angol-amerikai csapatok pontosan ugyanott álltak, ahol a háború 1939-ben kezdődött: — a Maginot-vonalnál. Az oroszok akkor kezdtek előre törni Breslau felé. Budapest és a

Rajna között légüres tér van. Katonai vacuum, amit már a németek sem titkolnak. . . Pókhálóvékony elhárító vonal a Dunántúlon. Aztán Balatonfüredtől a Rajnáig semmi. Az osztrák-bajor Volksturm ócska flintákkal. Ha Budapest és Breslau nem áll ellent, akkor Ausztria és Németország Keletről omlik össze. Az orosz páncélosok tíz nap alatt a Rajnánál vannak és ott találkoznak az amerikaiakkal. A németek Nyugaton még jó erőben voltak. Az ardennesi offenzíva a budapesti ostrommal egy időben folyt, sőt majdnem sikerült is. Sztálin a yaltai konferencián jelentette be Budapest elestét. Azonban február 10-én, nem tudjuk, lett volna-e konferencia Yaltában, ha az oroszok január 10-én a Rajnánál lehettek volna, ha Budapest ostroma nem tartja fel őket. Ez esetben nem konferenciáztatnak sokat, hanem egész Európát kérik az amerikaiaktól.

— Az orosz nem merete volna megtámadni a nyugatiakat! — ellenkezik valaki.

A tábornok egy csomó kihallgatási jegyzőkönyvet mutat. Orosz tisztek, altisztek, közkatonák, politrukok egyértelműleg vallják:

— Ha a németet legyőztük, megyünk a nyugatiak ellen.

Lehet, hogy Sztálin nem kockáztatná meg ezt a lépést. Sztálin ismeri a maga ötödik hadoszlopát, amely a nyugati szövetségesek legfelsőbb vezetésébe is be van építve. Az orosz közhangulat azonban új háborúra készül. A hadsereg mindezt így tudja. A tisztek erre készítik elő a katonákat. Budapestet százötvenezer magyar, német tartotta ötven napig. Két millió oroszot kötöttek le. A Vörös Hadsereg legjobb csapatait. Ezek közül négyszázezer esett el, vagy sebesült meg. Az anyagvesztés behozhatatlan. Ha ez az ötven nap nincs, az orosz előőrsök nem csak a Rajnát érik el, hanem a Brennert, esetleg Milánót, Rómát. Sztálinék elkövették a legnagyobb sztratégiai

hibát. Ha ezt a százhusz hadosztályt, — az ostromot kerülve — Nyugatra küldik, akkor már Kölnben vannak. Így Budapest Nyugat Sztálingrádjá lett.

— Vajjon nemcsak önmagunkat vigasztaljuk-e? Vajjon nem megint valami magyar legendát akarunk kitalálni?

— Nézzétek — mondja a külügy egyik diplomataja, aki mellesleg egy szombathelyi üzletben ütötte fel hivatalát, — Európa most a rollóhúzás előtt áll. A németek már csak azért harcolnak, hogy a nyugatiakat valahogy elválasszák az oroszoktól. Az ardennesi offenzíva egy végső, kétségbeesett tüntetés volt. Mikor megbukott, akkor nyomban előnyomult az a német irányzat, amely a nyugatiakkal keresett békét, szövetséget Kelet ellen. Göring, az angolok reménytelen szerelmese még talán hiszi, hogy az utolsó pillanatban felülkerekedik a belátás. A németek tehát nem ok nélkül védték Breslaut és mi a németekkel együtt nem hiába védtük Budapestet.

Később majd olvassuk valahol Nyugaton egy bűdosó lapban Hindy Iván vezérezredules utolsó nyilatkozatát, aki azt mondja a körülzárt Budapestben.

— Buda szerepét most Budapest viszi a történelembe. És Buda mindenkor keleti végvára volt Európának, a keresztény civilizációnak, amelynek egy tetemes részével az események tragikus alakulása folytán ma papíron szemben állunk. Budapestet védeni fogom, amíg élek és eszközeim lesznek hozzá.

Azok, akik a harcot vezették így látják. A tüzből, füstből, ágyúdörgésből, a repülőbombák zuhogásából és a véres bukásból kirajzolódik az örök magyar arc. A nyugati hivatás-tudat. Magunkat már nem tudtuk megmenteni. De Európát a bolsevizmustól még — igen!

Vajjon Európa, a Nyugat, Amerika látta-e legalább ugyanennyire a keresztény civilizáció végveszélyét, amikor, — még az ostrom ideje alatt is — ame-

rikai repülőgépek bombázták a vörös horda által ostromolt várost? Vajjon hálások lesznek-e egyszer Magyarországnak, akik Yaltában ott ültek Sztálinnal? Vajjon meg fogják-e tudni, elismerik-e valaha, hogy egy kis nemzet mit áldozott Nyugatért és mennyire világosabban látta a jövőt, mint a nagy államférfiak.

A kétlelkű ország, Muhi és Mohács nemzete az utolsó pillanatban felmagasodott újra a véres, lőporfüstös európai horizont fölé. A politika kis lökupeceivel szemben megtalálta az európai hivatást. A suttogóból Szent György lovag lett, az átvészeltből hősi halott. A marosvásárhelyi, pécsi, soproni katonaiskolások, a 16-18 éves fiúk megszöktek intézeteikből és fegyveres szolgálattételre jelentkeztek. Az apák, mint Dálnoki Miklós Béla, letették a fegyvert. A fiúk ott harcoltak Budapest védői között. Ott vérezték el a rettentő, ötven napos harcban. Harc házról-házra, harc emeletről-emeletre. Az orosz áttör, a légvédelmi folyosókon küzdi előre magát. A Zalogház tetején működő légvédelmi üteg még a bekerítés után napokig harcol, míg elesik mellőle az utolsó ember. A hidak, a gyönyörű pesti hidak beleomlanak a Dunába, amelynek piszkos hullámain holttestek úsznak lefelé. Egy csendőrtisztnek nyolc napjába kerül, amíg a Múzeum-körútról át tud törni az Irányi-utcába. A vizet a Dunából hordják. Emberek ötven napig ülnek a pincében. A táplálék legtöbbször egy marék bab, vagy lóhús, amit onnan vágnak ki az utcán heverő döglött lovakból. Ahol pedig elfoglalnak egy-egy légvédelmi pincét, ott jönnek a szifiliszes felszabadítók és sorra gyalázzák az asszonyokat. A megfertőzöttek százával ugranak le a romházak kormos, kiégett csonkjairól.

Régi jó Budapest, — aki morogtál, ha nem volt finom az espressó kávé és a főúr nem tudott Brittanica-szivart adni, — régi jó Budapest hol vagy? A romok felett nem a Zerkovitz-sláger szárnnyal már.

Hősök éneklük a partizánlelkű Európa és új, jobb évszázadok felé:

„Pajtás, előre még öt perc az élet!”

Csodálatos rapszódiaja ez a halálnak, élniakarásnak, a bukásnak, megtisztulásnak. Felemelkedés a kávéházak látóköréből, a nándorfehérvári bástya magasságába, ahonnan Dugonics magával rántja a halálba a barbárt. Fel újra az európai Magyarországhoz, Békefitől Szent Györgyhöz, Hacse és Sajótól fel újra a Hunyadiakhoz. És ami dicsőség benne, még sincs nevekhez kötve. A névtelenek eposza ez. Budapesté! Magyarországé!

Majd lesznek, akik azt mondják, hogy Budapest fel kellett volna adni. Mennyi magyar életet lehetett volna megkímélni. És valaki elmeséli majd:

— Ujpestet harc nélkül üritették ki a magyar és német csapatok. Mikor Budapest elesett, Ujpestre mentünk ki egy ismerős családhoz. A város ép volt. A romok hiányoztak. Az ismerősök jó ennivalóval, hetek óta nem látott kenyérrel fogadtak.

— Mégis jó volt feladni Ujpestet! — szólít meg valaki az újonnan érkezettek közül.

Abban a pillanatban egy fiatal asszony ájultan fordult le a székről.

— Ezt még sem kellett volna mondani! — szólalt meg a házigazda.

Igy tudtuk meg, hogy Ujpestnek csaknem egész férfilakossága hiányzik. Ahogy bevonultak az oroszok nyomban kivezényelték őket a Margit-sziget ostromához. A befagyott Duna jegén tűz- és vasviharban kézzel-kézre kellett adogatniok a lőszeres ládákat. Aki megmaradt, elvitték Szibériába.

Mikor fogja megtanulni Napnyugat, hogy a szovjet-halállal nincs alkuvás. Nem lehet egyezkedni, nem lehet senkinek magát megadni. Mi a magunk bőrén végig próbáltuk a szovjettel való érintkezés minden formáját. A diplomáciai viszonytól a hősi

halálig. A végeredmény mindig egy. Mindig ugyanaz. Halál. Csak egy a kérdés: becstelen, vagy becsületes halál?

Budapest nemcsak a Nyugat egyrészét mentette meg. A magyar hősiesség becsületét is, amelyet 1944 augusztusában elhomályosított a déli Kárpátok fegyvertelen feladása. Mikor Nándorfehérvár felszabadult, Európaszerte megszólaltak a déli harangok és szólnak azóta is az egész világon. Most, mikor az új Nándorfehérvár elesett, Nyugat rádióinak furcsa orrhangja a szovjet-győzelmet ünnepli. Majd jön a tollnok, aki meggyalázza a hőst, jön a hóhér, aki bitóra húzza a mártírt, jön a Halál, a szovjet felszabadító, aki Szibériába hurcol civilt, nőt, gyereket. Hiszen újra itt van egy repülőfelvétel. A kárpátaljai utak megint tele vannak a Szibériába hurcolt magyarok kísértetiesen kigyózó tömegeivel.

Mohács után Európa csak hallgatott. A megmenett Nyugat most az arcunkba köpdös. Csak a Vár, a hidak, az ostromlott házak alól mered ki egy csontkéz. Csak a néma tettek ordítják: *Európa ébredj!*

FUTYUL A SZEL KÖSZEG FELETT...

Heteken belül újra ott leszünk az ezeréves határon! — hangzik a legfelsőbb hely hivatalos március 15-iki üzenete.

— Honnan ez az optimizmus? Vagy újra csak igéretről van szó?

Ezúttal ügylátszik, hogy mégis csak többről és másról. A németek ezernél több óriási „királytigrist” hoztak a nyugati frontról. Ez már a göringi politika. Kelet ellen védekezni. Csupa 180 centiméteres, magas szöke fiúk ülnek a páncélosokon. Mind fiatalok. Szinte gyerekek. Dán, norvég önkéntesek. A Wiking-hadosztály és a VIII. nyugati hadsereg fele. A haditerv megértéséhez nem kell stratégának lenni. Budapest eleste után az oroszok Kelet-Poroszország és Berlin irányába vonták el csapataikat. Magyarországon csak szedett-vedett, rabló, szétzüllött orosz erők maradtak. A magyar nép sanyargatására túl sokan, azonban harcra, védelemre kevesen. Az ezer tank, a magyar gyalogság támogatásával egy-kettőre végigrohanhat az Alföldön, hátába kerülhet a Kelet-Poroszország-i szovjet-erőknek.

Hát még mindig van remény?

A beavatottak, a hungarista vezetők tele vannak bizalommal. Holnap indul a nagy offenzíva. Holnap, holnapután azonban néma csend. Csak az angol-szász repülőgépek jönnek szakadatlan rajokban Olaszország felől. Aztán egyszerre valaki azt súgja, hogy a nyugatiak felgyújtották az offenzíva számára készen álló löszeres vonatokat. Benzin nincs több, egy liter sem. Az ezer páncélost fel kell robbantani, a nélkül, hogy a nagy támadás megindulhatna. A Vértésben egy magyar hadosztály letette a fegyvert és a támadt résen jön, árul az orosz.

Magyarország elveszett és elveszett Európa is. Tíz benzines vonaton mult az egész, vagy valami máson? Így még maradt volna remény, hogy az összeomló olaszországi német fronton keresztül az angolszászok jönnek. Most az orosz jön. Már a sárvári menekülők szekerei zörögnek Kőszeg utcáin keresztül. Az cnyingiek, fehérváriak, pápaiak jönnek, akik nem akarják még egyszer leányaikat, asszonyaikat az oroszok kezében hagyni.

Az illetékes helyeken az offenzív tervek helyett újra előveszik a kiűritési terveket. A magyar menekülők, mint a harmadik birodalom vendégei találnak elhelyezést Bajorországban. Feltéve, ha lesz szállítási eszköz. A menekülők vonataiba belegéppuskáznak az alacsonyan szálló Mustangok. Gyerekek, asszonyok halnak meg. Ezek már az új háborús bűnösök. Az a bűnük, hogy el akarnak menekülni az orosz barbárság, az asszony-gyalázók, a csecsemő-gyilkosok elől.

A kőszegi utcán a menekülők szekerei állnak. Rongyos napszámosok, az enyingi gróf cselédjei mesélnek a megszállás alatti napokról. A kőszegi polgár pedig legyint:

— Az orosz is csak ember!

A bolsevizmusnak ez a legnagyobb ereje. A vakhit, hogy az orosz is csak ember. Ma még nem akarja tudomásul venni senki, amit később egy svájci író lát meg. „Emberek, állatok, oroszok” — mondja.

Mikor a délibáblátók még mindig a szovjet-ember ember voltában reménykednek, a magyar búza ismét szétválík a konkolytól. A gerinctelen hivatalnok, rothadt entellektüel, a stréber paraszt és a tudatlan most megfordul. Aki minden rendszerben jó volt, majd jó lesz most is. Szeretném én látni azt a kormányt! — mondták. Hát majd most látni fogják!

— Kérlek alássan a nyugdíjam nem hagyhatom itt nekik! — mondja egy öreg méltóságos.

— Az én birtokomat háromszáz holdig biztosan meghagyják! — véli egy tiszántúli ismerős, aki hirtelen felfedezi magában a demokratát.

— Én kisember voltam! — hangoztatja egy miniszteri titkár. — Biztosan visszakapom az íróasztaltom.

A józanesszűek azonban jönnek.

— Én jártam Oroszországban! — mondja egy közhonvéd. — Nekem nem kell a bolsevizmus.

Lassan hát búcsúznak Kőszeg! Magyar meseváros, kőszegi barokk! Az utcákon itt-ott még feltűnnek a régi ismerős arcok. Szekér, ló, autó után fut mindenki. A honvédelmi minisztérium pakol. A miniszterelnökség útrakész. A Margit-vonalat, a Rábát már nem lehet tartani, de majd a birodalmi határon, vagy a Semmeringnél biztosan megáll az orosz. Valaki a yaltai térképet mutatja. Bajorországba kell menni. Ez a rész amerikai megszállás alá kerül. Az amerikaiak nem fogják bántani a magyarokat. Kosuth, Washington, szabadság, demokrácia! És soha sem lehet elfelejteni azt az ősz professzort, aki most nézi a térképet s azt mondja.

— Én az angolokhoz megyek. Amerika nagy és hatalmas, a jó amerikai típus a yanki szereti a magyarokat. De biztosak vagytok ti benne, hogy Amerikát amerikaiak vezetik? Morgenthau, Baruch, Frankfurter. Én mégis csak az angolokban bízom.

A kőszegi utcán patakokban folyik a vérvörös bor. A polgár eddig aranyért sem adta oda katonának. És most be kell verni a hordók fenekét. Jön a tatár. Itt van az orosz. A ruszin munkaszolgálatosok sapkából isszák a bort és éltetik Sztálint.

Valahol a Kálvária-úton egy kis villában most búcsúsom a régi baráttól. Az oldalán revolvertáska és mosolyogva mondja.

— Engem nem fog megkínozni valami szökött munkaszolgálatos.

Most sokan gondolnak erre. Minek élni? De majd ott az osztrák hegyek között szembenéznek a győztes Nyugattal. Gyűlölet, tudatlanság, elfogultság és Európa nemismerése. Vigécek, egyenruhás hóhérok amerikai csillaggal szaladgáló európai gyilkosok. Ötödik hadoszlop. És akkor majd felkődlik egy másik út. Nem a menekülésé, hanem a hosszabb, nehezebb, igazabb út. A mártíromságé. Akkor majd megindul az új magyar vértanuk menete az akasztófa felé s aki most utoljára felém mosolyog, elkiáltja a kivégző oszlop előtt.

— Ügyész úr! Utolsó kívánságom: *ne kössék be a szememet.*

Ne kössék be a szememet! Európa, világ, emberek! Erről van szó! Ne engedjétek bekötni a szemeteiket.

A köszegi apáca-zárda földszintjén lesötétítve, üresen áll már a kis nyomda. Ez az utolsó éjszaka Magyarországon. A tördelő asztalon gyertya ég. Mellette két német katona valami cigarettapapíron és magyar szüzdohányon osztozik. Itt a nagy szalmásüveg alján maradt még egy kis törköly. Töltsük ki, nézzünk bele a pohárba, mint Pythia az arany gömbjébe. Mult, jelen, jövő.

Népügyész úr! Ne kössék be a szemem! Lássunk. És csináljuk meg a végső számadást!

SZAMADAS.

Polónia a bronzhajú lengyel lány, áll a volóci határon és fölötte kárpáti szél zokogja a Kossuth-látta végzetet:

— Lengyelország csak angol és francia szimpátiákra támaszkodhatott és Lengyelország nincs többé.

Magyarország sincs többé és sokáig Európa se lesz.

A világtragédiát mi kis statiszták nem befolyásolhattuk volna, akármelyik oldalon állunk. De legalább azt volna jó tudnunk, hogy mi magyarok hol vesztettünk utat. És az orosz Raták akna-viharján keresztül most újra Gömbös Gyula szellem-hangja szól: Mi mindig, mindent csak félig csináltunk. A nemzeti és szociális Magyarországnak csak egyik fele valósulhatott meg. Az országot, népet, a vezető magyarokat tiszta és nemes nemzeti meggyőződés vezette. Ami a most elvesztett Magyarországon jó volt: antibolsevista állásfoglalás, a hithez, hazához, népi hagyományokhoz, a fajtához való ragaszkodás, a nemzeti kultúra művelése, a nemzeti szellem megtisztításnak akarata, a barbár trianoni diktátum elleni küzdelem, *jó volt*. Tehát egyszer fel fog támadni. Azonban, amíg a nemzeti ideálokhoz ragaszkodtunk, amíg Trianon ellen küzdöttünk, addig elhanyagoltuk a koreszme másik felét. Egy szociális, vagy ha úgy tetszik nemzeti irányú forradalom elmaradt. Mindegy lett volna, hogy ezt a jobboldal, vagy a független kisgazdapárt, vagy az egészen szélső jobb robbantja ki. De jönnie kellett volna.

Meghasonlottunk.

Kétfelé szakadt a lelkünk.

A nemzeti gondolatnak nem volt teljes tartalma, amíg a magyar nemzet egyrésze három millió kol-

dusból állott. Ahol hitbizományok vannak, ott a nemzeti szó nem jelent nemzetet. Ahol a liberális kapitalizmus élhet és virágozhat, ott a kereszténység csak a templom hűvös hajójába zárt dísznövény. Ahol a nagybirtok mellett egypengős napszámok vannak, ott nem illik Krisztusról beszélni.

Szociális forradalom kellett volna, hogy igazán nemzetiek és antibolsevisták lehessünk. Kiseperni a kaszinót, a bankot, a gyárat, a bankkapitalizmussal szövetséget földbirtokos koalíciót és egy földdel, tulajdonnal, Istennel, hazával rendelkező nemzet másfélmillió hadseregével kimenni a frontra 1941 júniusában.

Ami utánunk jön, nem lesz „demokrácia”. Magyarországon nincsenek demokraták a szó svéd, finn, vagy svájci értelmében. A demokráciát eddig hazáruulók csinálták. Károlyi Mihályok. Ezután is azok csinálják majd. 1918-ban cseh szurony. 1945-ben bolsevik szurony. Egyszer talán majd UN-bajonett s világállam, amelyben gummigerincű magyar demokraták fogják végrehajtani egy titokzatos földi hatalom parancsait.

Valahova tartoznunk kellett volna. És mondjuk ki végre: nem tartozhattunk volna máshoz, mint az antibolsevista szocialista és nemzeti irányzathoz. Így mint egy elvetélt szociális forradalom emigránsai fogunk szétszóródni az idegen csillagok alatt. De a forradalom nemzeti és antibolsevista része félig mégis megvalósult. Az utolsó pillanatban.

Oh bronzhajú Polónia, lásd nővéredet Hungáriát, amint Budavár fölött kibontja az Árpádok lobogóját és fellép a bástyára, hogy a jövő számára megteremtse az új ideált az egyértelmű, szociális és nemzeti megújítást. A százszázalékot! Ez már a forradalom. Az elmaradt, hősi nemzeti revolúció, amelynek már nincs ideje szociális programokkal bibelődnie. Ennek már csak meghalni van ideje. De mé-

gis forradalom. A katonaiskolás gyerekek fellázadnak az apák ellen, akik letették a fegyvert és meghalnak helyettük. A csendőr, a rendszer leghűbb katonája fellázad a megadók ellen és tizenötezred magával oda temetkezik a romok alá. Forradalom ez, olykor a forradalom zűrzavarával, kilengéseivel, dilettantizmusával, de mégis forradalom. Semmi kétség, akik átvették a hatalmat nem hasonlítanak azokhoz a német forradalmárokhöz, akik 1918-ban megszállták a császári palotát és tovább vezették a kettőskönyvet a császári udvartartás pincéiben talált élelmiszer-készletéről. Körülzárt városban, mint egykor a párizsi kommunardok, de harcolnak, hogy még öt percig legyen Európa, amelyet a kételkedő tegnap eladott a nemzetközi kalmárnak.

Oh, szép hugunk, kedves Polónia, aki elvesztél, nézd most a halálban egyesül majd mindegyik Magyarország: a tegnapi, mai és holnap is. A bitóra együtt lépnek a szegedi Magyarország és a késői nemzeti forradalom képviselői. Az a magyar rendszer, amely egy illuzióért és önmaga hatalmának védelméért Budapestig engedte jutni az ázsiai halált, a színházi-életes une eademque nobilitas, a hitbizományos, lipótvárosi Magyarország, a közénk ékelődött idegen erő Magyarországa nem fog feltámadni többé. De ez a Hungária, amely a mártíromságban és a hősi halálban újra egyesült, a hősök és mártírok Magyarországa, feltámad. Nem lesz olyan az arca, amilyennek mi láttuk. Nem hord majd színes inget, talán a szavai tisztábbak lesznek, a hangja egyenletesebb, de a halál egyértelműsége, a hősiessége, alkudni nem tudása megadja majd neki a jogot, hogy megcsinálja az igazi forradalmat. Az igazit. Együtt azokkal az otthoniakkal, akiket a bolsevizmus pokla tanít meg arra, hogy a bolsevizmussal nem lehet alkudni.

A vér és a mártíromság elmossa majd a régi ellen-

téteket.

Isten veled hát Köszeg! Mi elmegyünk innen. Egy jogunk van még arra hogy éljünk, egy kötelességünk: megőrizni a hősök emlékét. Vinni, hordozni az eszményt, a hitet, hogy a most összeomló Európát, egyszer, talán nem is sokára, nem a komisszár, nem a kalmár, hanem a hős, a tisztesség, az istenhit, a halálig tartó hűség fogja feltámasztani.

Messzi, messzi vándorút lesz ez. Talán Amerika, talán Brazília dzsungelje, Argentina pampája, Ausztrália sivataga. Kinek a bitó, kinek a nyomor és mindenkinek a hontalanság. És ezen a végtelen úton majd sok mindent mondanak nekünk. Azt mondják majd, hogy bűnösök vagyunk, mert védtük a hazát. És nem felelünk. Azt mondják majd, hogy higgyük és gondoljuk azt, amit a világpolgárok parancsolnak. És mi nem fogjuk hinni. Azt mondják: törjünk meg, legyünk árulók, lakájok, átkozzuk meg a magyar vitézséget. És mi nem fogjuk ezt tenni. Azt mondják majd, hogy okoljuk magunkat mindenért, mert nem voltunk realpolitikuskok és akkor is védtük a magunkét, mikor már minden reménytelen volt. És mi várni fogunk, amíg azt mondják: nekünk volt igazunk.

Sok mindent fognak nekünk mondani. Azok, akik magunkra hagytak, akik elárultak, lebombázták városainkat, azt fogják mondani: nem okosabb lett volna mivelünk harcolnotok? S akkor majd rádmutatunk Polonia hugunk. Miben különbözik a sorsunk a tiedtől? Azt mondják: jobb lett volna idejekorán letennünk a fegyvert. És mi majd azt kérjük: szabad-e Románia? Bulgár zászló leng-e a rilai monasztir ormán? Azt mondják: egyáltalán nem kellett volna harcolnunk. És mi azt kérjük: mi van Csehszlovákiával? Azt mondják majd: demokratának kellett volna lennetek. És mi azt kérjük, mi lett Kelet-Európa és a Baltikum demokratáival? Hol van Masaryk, Maniu, Mihajlovics, Petkoff. Hol van a Primás?

És azt mondják majd: emberesebb embernek kellett

volna lennetek. Negyedszer is fel kellett volna áldoznotok magatokat az — üldözöttekért. És mi azoktól, akik ezt mondják, megkérdezzük majd: hol van a balti államok népessége, hol vannak a magyar hadifoglyok, miért hiányzik harmincmillió béke-halott és rabszolga Európából? Azt mondják majd és azok mondják, akik destruálták a szabadság fogalmát, hogy nem voltunk elég szabadok. És tőlük, ha nyílt, vagy titkos cenzurájuk megengedi — megkérdezzük majd: hova tettétek a világ szabadságát, a nemzetek függetlenségét? Bűnösök vagytok! — vágják a szemünkbe a foszforbombák vallásának prófétái. S akkor azt mondjuk:

— Magyarország nem bűnös volt, hanem áldozat. A Ti áldozatok!

S végül azt mondják majd: megigérjük nektek a szabadságot, ha jó „demokraták” lesztek. Akkor majd azt mondjuk: nemcsak szabadságot akarunk, hanem függetlenséget is. Mert a hősök ezért is haltak meg Budapest romjai között. Ez a mi forradalmunk, egyedülvalóságunk, multunk, feltámadásunk vérrel megszentelt célja és értelme. Ezért megyünk és vándorolunk a világban, hogy egyszer majd ne csak szabadok legyünk, hanem függetlenek is.

Kint az éjszakában már indul egy régi teherautó. Rajta a Szent Korona, a kard, a jogar. Az ország függetlenségének jelképei. Hull már az aknaeső és jön a hajnal...

— Itt van az orosz!

A községi bencések templomában szól a harang, bent gyóntatnak a papok. Palástos Madonna, takarj be minket, akik elmegyünk innen.

A határon egy öregember ássa a földet. Magyarország utolsó rögét. Hiszen csak ennyi maradt már. Egy véres rög, amit majd betesznek a koporsóba, a fejünk alá, hogy ott is rólad álmodjunk, hősök megdicsőült Magyarországa.

Feledhetetlen, szent hazai föld!

AZ UTOLSÓ HAZAI KARÁCSONY.

Különösebb fővárosa aligha volt még Magyarországnak, mint Kőszeg. A miniszterelnökség az evangélikus lyceum néhány termét foglalja el. A sajtófőnök a hivatal berendezéséhez maga hozza le a padlásról a bútorokat. Az altiszt telefonszolgálatot tart éjszaka és ott alszik bent a miniszterelnökség közepén felállított vaságyon. A honvédelmi minisztérium a Hunyadi főreálban van. Ez már valamivel előkelőbb hely. Az apácák zárdájában együtt étkeznek az ezredesnek és a katonai soffőrök hozzátartozói. A Függelenséget két sebtében felállított szedőgépen szedik, a lap már nem jelenik meg Budapesten. Rádió nincs, ha a híreket meg akarjuk hallgatni, akkor ki kell menni az autóba. Annak van rádiója. Később egy Hell-gép jelenti a világgal való összeköttetést.

A kőszegi Korona kávéház, ahol egykor békés polgárok alsóztak, most a világ közepe lett. A tegnapi és mai Magyarország minden ismertebb személyisége ad egymásnak találkozót. Az országgyűlés Sopronban van. A miniszterek Csepregen laknak. A Nemzetvezetőnek most építik a bunkert a Szabó-hegyen.

Olykor, ha elmegyünk a Jurisics-vár előtt, eszünkbe jut: vajjon mi lesz ebből a kis barokk városkából? Vajjon itt áll majd meg a keleti áradat, vagy ez már az utolsó állomás? Búcsú az elvesző hazától?

Lehet-e itt még valami remény? Hiszen az orosz már Kiskőszegnél ájtott a Dunán. A front egyrésze már ideát van a Dunántúlon, de Budapest felé még szabad az út. Szombathelyen harmincezer vasúti kocsik van egymásra torlódva és a vasutasok, katonák már nem tudnak eligazodni köztük. Ha egy bomba-

támadás jön, akkor odavész az egész Budapestről kihozott ipari anyag.

A Felvidéken, Gödöllő táján még folynak a harcok. Magyar és német csapatok tartják az arcvonalat, amelyet egyre hátrább és hátrább szorít egy félelmetes erő. Azonban a katonák azt mondják, még nincs elveszve semmi. A magyar hadsereg élelmezési létszáma még mindig kilencszázezer fő körül mozog. A németek próbálják megadni, ami még a sok oldalon igénybevett Birodalomtól telik. Páncélosok érkeznek, nagy csapatszállítások folynak Budapest felé. Tehát remény még van. Mert, ha a magyar gyalogságot be lehet vetni a német páncélosok mellett, akkor az orosz még mindig megállítható.

Csak a nyugati légifölény félelmetes. Délelőttönként, ha megszólalt a sziréna, ötszáz, ezer gép húz el a fejünk felett. Mennek Wiener-Neustadt felé és a határokon áthallatszik, amint a föld reng a bombázások alatt. Remeg a levegő. De nemcsak az ipari negyedek kapnak a bombaesőből. Az egykori büszke császárváros is tűzben, füstben áll. Egy évezred csodálatos gazdag kultúráját temeti most a porba a légháború, amely különben teljesen egyoldalú. A légelhárító ütegek még lönek. A német vadászok azonban már nem szállanak föl.

— Majd tavasszal, — mondják. Mikor egyszerre fogják bevetni a 25.000 új rakétás gépet.

December elején még egyszer fölmegegyek Budapestre. Húsz nap alatt a város arca teljesen megváltozott. Köd van. Esik. Az utcákon sorban állnak az emberek. Most árusítják ki az üzleteket. A Várból csendőrök rohannak a frontra, a körutakon német királytigrisek vonulnak és a hidakon órákig nem lehet átmenni. A rádió már nem szól, a lakihegyi nagyadót elfoglalták az oroszok, légiriadó nincs. Olykor megjelenik egy németjelzésű gép, amelyet a románok zsákmányoltak a német hadseregtől. Ledob

egy-két bombát. Az emberek azonban mennek tovább. Az amerikai bombázás megszűnt. A lakosság azt hiszi, hogy az amerikaiak már nem segítik az oroszokat. Vagy teljesen átengedték Magyarországot a bolsevikieknek.

Az „átvészelők” teljes üzemben vannak. Most már egyre felismerhetőbb a cél. A propaganda minél több magyart akar az orosz gyűrűbe bezáratni és kiszolgáltatni a bosszúnak, amelynek boszorkány-konyhái már javában rotyognak. Szegény Gáspár Jenő, a Sajtókamara főtáskára maga mondja:

— Aki elhagyja Budapestet, az soha többé nem jöhet vissza!

E bölcs tanács miatt legalább száz újságíró került börtönbe, akasztófára. Gáspár Jenőt pedig tíz évi fegyházra ítélik.

A lapok már alig jelennek meg. Néhány ember lézeng a szerkesztőségekben. Akik október 15-én a nyilaskeresztes igazolványt mutogatták, most a szociáldemokrata párttagsági könyvet veszik elő. „Nekünk nem történhet semmi bajunk!” Ezek már felszámolták magukban a háborút. Majd szolgálják az új rendet, ami jönni fog és felakasztatják régi kollégákat, akikkel együtt dolgoztak. Kezdünk tanulni a jövő számára. Most kezdjük újra látni, hogy sok mindent másként kellett volna csinálni. A gerinctelen entellektüel vesztette el az országot és megtartani azok fogják a magyar jövőt, akik most vagy elmennek és a bújdosást választják, vagy a toll helyett a Manlicherrel védelmezik meg ideáljaikat.

Ejszaka egy magánlakásban alszom, a régi jóbarát-nál, aki majd autóján visszavisz Kőszegre. Azt mondja sietni kell, az orosz újra átjött a Dunán. Mikor kimegy a lakásból még egyszer végignéz gyönyörű könyvein:

— Ezeket se látom többé! — mondja.

Ű itt, a ködös decemberi hajnalon érezzük meg

először a halál lehetőségét, az elmulást, amelynek ágyui most tompán dörrennek bele a budapesti ködbe. Egy város meghal, hogy feltámadhasson.

Az Est, a Körút, az Incze Sándor — az una eademque nobilitas, a sztálingrádi pezsgők Budapestje most majd szembenéz azzal, amit akart, amit keresett és meg fog kapni a szovjet-halál alakjában. Aki kényelmét nem akarta felcserélni a nemzeti kötelesség teljesítésével, aki egy kávéért eladta az elvét, a sodródók, átvészelők, ál-forradalmárok és ál-dzsentrók Budapestje eltűnik most a ködben, a légó pincék mélyében. De a másik Budapest, a magyar főváros, Budavár utóda most születik meg Pesten és Budán.

Mert elérkezett az óra. János jelenéseinek látomása teljesül és nincs átvészélés. Mi látjuk, hogy nincs. Ázsia itt áll Soroksáron! Ázsiát Európára szabadította a nyugati kalmár. Amerikai fegyvert emel ránk a mongol és Chaim Weizman bombái hullanak a keresztény templomokra. Ebbe a harcba nemcsak mi pusztulhatunk bele, nem Németország, hanem a keresztény kultúra és az egész fehéremberiség, amely vad testvérharcban önmagára szabadította a bolsevizmust és mögötte Ázsiát.

Nézd, itt Dunaalmáson, valaki leszállít a autóról. A kihallgató tiszt előtt ott áll egy ferdeszemű kirgíz. Oroszul beszél. Ruhája rongy. Minden izében remeg. Neki azt mondták, hogy a fehérek, agyonlövők a színes katonákat. Nem a németek, nem a magyarok. A fehérek! De hisz az oroszok is fehérek. Nem! — tiltakozik. — Azok bolsevikiek.

Vajjon mit szólna ehhez a vallomáshoz a Fehér Házban Roosevelt, vagy még inkább Churchill, akinek talán van valami távlata, mikor Ázsia felé tekint. Valahonnan a kisérteties multból, egy magyar katolikus pap próféciját hallom. A nyugati zsidó egyszer húsz milliós keleti sereget szerel fel, hogy megvalósítsa a világuralmat és elpusztítsa nyugatot.

És most az amerikai Lehmanok, Morgenthauk odanyomják a Sztálin kezébe a dollárcsekket, a milliárdokat, a Dupont-gyártású géppisztolyokat:

„— Kést a kezetekbe és romboljátok le a civilizációt!” — kiáltja az alkonyati sötétben át Barbusse.

Kisérteties látomás ez. Az őrnagy előtt ott reszket a kirgíz. Nem akarja elhinni, hogy a fehérek, akik nem bolsevikiek, őt nem lövik főbe, hanem elküldik a hadifogoly lágerbe.

— Kik vagyunk mi? — kérdezi a tolmács útján a tiszt.

— Németek! — mondja a kirgíz.

— Soha sem hallottál Magyarországról?

— Én csak azt tudom, hogy a germánok ellen harcolunk.

— Mit tudsz arról, hogy mi lesz, ha véget ér a háború.

— Nem ér véget. Akkor megyünk tovább! — mutat nyugat felé.

— Kik laknak ott? Milyen népek?

— Nem tudom! Gazdagok. Kapitalisták. Sok arany, sok nő. Sok ennivaló.

— Milyen emberek?

— Fehérek! — mondja csökönyösen a kirgíz.

Milyen végtelenül leegyszerűsödött a marxista program, a lenini tanítás. Mintha Jókai nihilistái vonulnának végig Európán, a jövő század regényének egyetlen programjával:

„Megyünk, hogy megigyuk borod,

Megyünk ölelni asszonyod,

Megyünk elvenni aranyod! Hurrá!”

Hallod-e fehérember? Hallod Washingtonban, Londonban, Párizsban? Hallod a kirgíz katona most vallja ki a te halálos ítéletedet.

Az autó befut Kőszegre. Nemsokára karácsony lesz. Anna néniéknél már ölik a disznót. Itt a bolt-hajtásos szobákban még béke van. Európa. Otthon.

A Pali puli visítva üdvözlől és aztán ölembe hajtja a fejét.

Karácsony lesz.

És karácsony éjszakáján olyan Kőszeg, mint egy cukorból, habból faragott meseváros. Milliós kristálytishta csillag ragyog az égen. Teli hold és behavazott házak. Oh kőszegi barokk, csakugyan ez volna az utolsó otthoni karácsony? Hiszen nézd, nézd a Jézus Szíve templomában és a kőszegi palástos Madonna előtt együtt térdel már a maradék ország. Talán amiről húsz éve álmodtunk, most megvalósul. Nincs több rang, cím, talpnyalás. A közbakák és a kegyelmes asszonyok, katona-soffőrnék és ezredesnék együtt térdelnek a Te nagyságos színed előtt, Mária. Ha mi egyszer visszamehetünk innen, akkor már egy újlelkű ország tér vissza. Azt mondják rá pogány, istentelen. És Te látod betlehemi kisdéd, hogy ott térdel a jászolod előtt. Azt mondják átkos Istennélküli ország ez, mert védi a hazáját, védi a bölcsődet, a kőszegi barokkot és szabadságról álmodik az ázsiai rab-ság közelében. A világ szabadságáért vérzik Budapest, Keszthely, Fehérvár alatt.

Ugye kőszegi karácsony, visszatérhetünk egyszer. Megújultan, győztesen, mint igazi testvérek? Ugye nem húny ki a betlehemi csillag fénye?

S másnap délelőtt a magyaróvári rádió világgá kiáltja a hírt. Budapestet bekerítette az orosz. Budapestben ez volt az utolsó karácsony. Többé nem a háromkirályok fehér csillaga, hanem a vörös csillag világít a Várhegy fölött.

A C. I. C. ZSOLDOSAI.

Az eldugott hegyi faluból egy napon leutazom Passauba. Köd szítál a lebombázott, feldult Európa fölött. A város tele van menekülőkkel. Lengyelek, magyarok, kiutasított svábok, románok, bolgárok. Mintha Kelet-Európa minden nációja itt adott volna egymásnak találkozót. Amerikai katonák. Jugoszláv hajósok. Magyar folyamőrök fegyver nélkül. Német rendőrök megbilincselte „párttagot” kísérnek. A kávé házban pockingi feketések, akik aranyat árulnak, női testekkel és emberfejekkel kereskednek.

— A néger sergentynek egy rassz kis német nőt liferáltam! — meséli az egyik magyarul. — Két karton cigarettát kerestem rajta.

Egy magyar újságíróval találkozom. Most jön ő is a hegyekből. Még mindig az 1943-as otthoni pszichózisban él.

— Tudod ezek a megszállók mégis nyugatiak, — magyarázza. Mindíg vasaltak. Jókedvűek. Mindíg humánusok. Ott a bajor erdőben különben nem is találkozunk velük.

Sötétedés után bekopogok a magyar iparügyi minisztérium egyik vezető tisztviselőjéhez. Mikor meg lát elsápad.

— Mit keresel te itt? Tűnj el azonnal. Rajta vagy a háborus bűnösök listáján.

— Mit csináltam én?

— Cikkeket írtál, s ezzel meghosszabbítottad a háborút.

És nyomban mond egy csomó nevet. Ismerősöket, barátokat már hazaszállítottak. Mutatja a képet. Otthoni újság. Írók, színészek, politikusok megbilincseltek kézzel állnak a repülőgép mellett.

— Kicsodák adták ki őket?

— Az amerikai C.I.C. — Aztán a magyarok, akik a zsoldjukban dolgoznak. Sombor-Schweinitzer és a többiek.

— De hiszen nem csináltak semmit!

— Persze, hogy nem csináltak. De azért felakasztják őket. Tűnj el, amíg nem késő.

Hajnalban mondja valaki, hogy az újságíró ismerősömet az utcán elfogták. Valaki, akinek egy nagyobb sikkasztásáról leleplező cikket írt felismerte. Most „háborus bűnösként” hazaviszik.

Hogy is mondta csak néhány órával ezelőtt. Ezek a megszállók mégis nyugatiak. Kultúreberek. Humánusak. Ezek nem oroszok, kérlek. Nézd meg milyen fényesre van puccolva az utolsó közbaka cipője is. Csokoládét esznek, Camelt szívnak. A félcipőjük egészen olyan, mint egy otthoni Salamander, amelyet még mi is hordtunk tavaly ilyenkor.

A nyugati álmodozó azóta ül egy börtönben. Mindenki ül, aki a civilizációt összetévesztette a kultúrával, a nyugati demokráciát a kereszténységgel.

A keleteurópai entellektüel, aki esténként az angol rádiót hallgatta, aki Roosevelttel kandalló melletti csevegéseiből merített lelkiert, aki az amerikaiak partaszállítását várta Fiumében és aki csillagos amerikai zászlót hímeztetett a feleségével, most szembenéz a valósággal. Az antibolsevista Kelet-Európa szembe találkozik Nyugattal, amelyben hitt, bízott, amelyért feláldozta önmagát.

Ez a végső és halálos kiábrándulás. Ez nem Anglia, talán nem is Amerika. Ez a jószándékú nyugati tömegember, amelyet azonban nem demokraták és nem humanisták vezetnek, hanem az élen ugyanazok a profilok nyüzsgenek, amelyek a szovjet vezetés jellemzői. Egy céltudatos bosszú, gyűlölet profétái öltöznek be a demokratikus egyenruhákba és tengerentúli dilettáns, az európai khaosz sötétjében nem

tudván eligazodni, most összezúz maga körül mindent, ami még megmaradt. Riasztó tájékoztatás mindenütt. Az otthoni orosz dúlásokra legyintenek: Germán propaganda. Valaki meséli, hogy Szent István-napra kért engedélyt. Kidobják. Mikor uralkodott az a Szent István? 1001-ben. Az lehetetlen. Akkor Amerika még fel se volt fedezve. Ezt a tájékoztatást vezet egy nagyon is tudatos, nagyon is tájékozott ötödik hadoszlop.

Vajjon ezt vártad, te szegény Kelet-Európa?

Itt Passauban mesélik most, hogy a kormányzót Nürnbergbe vitték. Vajjon mit érezhet most Horthy Miklós a nürnbergi cellában? Az ő illúziói omlanak szét most legkeservebben. Hiszen a legbecsületesebben ő gondolta mindazt, amit Kelet-Európa gondolt. Levélváltások Roosevelttel. Tengerészbarátság. Vadászat a walesi herceggel. Szembeállítás Hitlerrel. Teleki a ravatalon. Az angolok jönni fognak. Az angolok elementek. Március 19, október 15. Hitleri börtön. És a végén Nürnberg! Nyugat lovagjára ránéz egy Szamuelli-pofa.

Ez a szembenézés a hideg zuhany. Az álmok, a délibábok vége. Ezért az illúzióért halt meg Közép-Európa?

A salzburgi Camp Marcus-ban már készen állanak a bilincsek s a repülőgépek, amelyek majd hazaviszik Szálasi Ferencet. Valaki elhítteti a rabokkal, hogy az amerikaiak leszámolnak az oroszral. Nem haza viszik őket, hanem haza hívják. A fogolytáborban még kinevezik az új kereskedelmi minisztert...

Mi ez? A kajánok viccelődnek. Pedig más történetik. Közép-Európa nem akarja elhinni, hogy Nyugat így eladhassa. Nem! Nyugat nem lehet rossz! Nyugat nem lehet a bolsevik halál szövetségese.

Bárdossy László, aki már már Svájcban van, visszafordul. Közép-Európa legműveltebb, legártatlanabb főjét nem bánthatják a nyugatiak. Az utolsó pillanatig

reménykedik, hogy az angolok, az amerikaiak nem engedik kivégezni. Aztán odaáll a bolsevisták hóhérai elé: „Isten! Szabadítsd meg ezektől a banditáktól Magyarországot!”

Vajjon csakugyan jobb a nyugati ötödik hadoszlop, mint maguk az oroszok? Igaz itt nem veszik el az aranyórákat, nem hajtják el az állatokat, nem tüzelik fel a biedermeier bútort. A nőket két csomag cigarettáért veszik meg, egyenesen a keleti menekültek lágereiből. Ez a hivatalos árfolyam. Egy-egy európai tudós, művész fejéért négyszáz dollárt kapnak a C.I.C.-kopók. Himmler Márton „amerikai ezredes” szökött munkaszolgálatosai. Wlassov antibolsevista kozákjait géppuskával terelik be a vagonokba, hogy kiszolgáltatassák Sztálinnak. Az utolsó golyóval, amelyel még Nyugatra akartak harcolni, most a saját koponyáikat lövik keresztül a szerencsétlenek. Wlassovot kiadják Sztálinnak, hogy nyilvános és ünnepélyes akasztást rendezhessen a keleti szövetségese. Draza Mihajlovićot, majd felakasztja a másik szövetségese: Tito. Maniúért, aki egy államot alapított a nyugati demokráciák barátságára senki se tiltakozik. Tisot, a katolikus papot felakasztják. A pápa hiába emel szót. Úgy látszik Nyugaton is kell a példa. Egy akasztott pap mindig jó ómen megalapítandó demokráciák számára.

Iszonyú színjáték ez! Pokoli hajtóvadászat. A bolsevisták elől menekült észak egy csapatát hazaküldik a bolsevik akasztófára. Miért menekültek a németekhez? Haljanak meg! Biztosan nácik. A balti államok számos menekültje asszonyostól lesz öngyilkos. Nem akarnak Szibériába menni.

Fedák Sárít egy passau-i uszály matrózfülkéjéből hurcolják haza. Kiss Ferencet elfogják, megbilincselik. Dohnányi Ernőt amerikai egyenruhába öltöztet, lőkepecsek hajszolják. Hogy is mondta Dohnányinak a Collégium Hungaricum suszterből lett vezetője

1945 telén: „Cigányokra, muzsikusokra nincs szüksége az új államnak”. Orsós Ferencet, az európai hírvé törvényszéki orvosprofesszort halálra keresik. Ott volt Katynban. Megállapította — svájci, svéd, holland kollégáival együtt —, hogy az oroszok mészárolták le a tizenegyezer lengyel tisztet. Orsós tehát „názi”. A tanukat kell megölni! — mondja az új erkölcs. A gyilkosok bírói talárban ott ülnek a nürnbergi emelvényen a nyugati kultúra bírái mellett.

Ó, művelt Nyugat! Hollywoodilag kulturált szabadság! A bolsevikiekről legalább mindig tudtuk, hogy kicsodák. Nyugatról valami egészen mást vártunk. A szabadság, humanizmus, demokrácia lobogói, a propaganda és az államférfiak hallgatásának összeesküvése mögött azonban a világtörténelem legnagyobb embervadászata folyik most. A náci pártfanatizmus által elkövetett bűnöket elítélik Nürnbergben és ugyanekkor a nyugatiak megismétlik pontosan ugyanezeket a bűnöket.

Mert a potsdami megállapodáson, amelynek alapján mindez történik, ott van Truman elnök aláírása. Prágában kiszúrják tízezer német sebesült szemét és a mészárosok horgára akasztják a 4-5 éves gyermekek testét. Märisch-Ostrauban egyetlen napon 275 aszszony menekül halálba a meggyalázások elől. A nyugati propaganda hallgat. A látható és láthatatlan cenzúra elhallgattatja a lapokat. Az újvidéki partizánok elleni akcióról üvölt a humanista sajtó. De vajjon kitudja, hogy ugyanezen az Újvidéken a vágóhídra viszik a magyarokat és ott végzik ki őket százával, mint a marhákat.

Óh, dicsőséges Napnyugat, ki büszke vagy a demokráciára és a humanizmusodra! Nagy Napoleon nyolcezer embert lövett agyon Jaffában, hogy ne kelljen élelmezni őket. Nem büntették meg háborús bűnösség címén. Hallottunk egyet mást a búr anyákról, akik elpusztultak a gyermekeikkel együtt, mert

búrok voltak. Mi nem hittük mindezt és legyintettünk, mint most a csinos amerikai tiszt legyint a borzalmakra: német propaganda! Most azonban mégis hinni kell.

Huszonöt millió embert büntetnek meg párthoz való tartozandósága miatt. Tizenöt milliót utasítanak ki és rabolnak meg mindenétől, mert egy fajhoz tartozik. És mindegyik egyetlen mozdulattal legyintenek azok, akik elátkozzák a faj-elméletet: Németek! Ugyanazok teszik ezt, akik saját, harcoló katonáikkal nem hajlandók egy helyiségben tartózkodni: Négerk! — mondják.

És itt vagyunk mi Közép-Európaiak, akiknek egyetlen bűnünk, hogy nem vagyunk hajlandók bolsevistává válni. S azoknak, akik 1944 tavaszán titokban az amerikai lobogókat varrták, azt vágják szemükbe a C. I. C. kopói: „a magyarok mind názik”. Egyik honvéd tisztnek, aki az amerikai repülőket bűjtatta, szökni segítette azt mondják „fasiszta”. És ez elég jogcím arra, hogy elvegyék maradék pénzét. A magyarok mind názik!

— Most már sajnálom, hogy nem voltam az! — mondja az egyik magyar.

A Camp Marcusban összegyűjtött szellemi embereket, írókat, politikusokat, egyetemi tanárokat, színészeket odadobják az Andrássy-út 60 vérebeinek.

A német K.Z.-ekből kijönnek az üldözöttekkel együtt a közönséges büntetésekre és az utóbbiakból polgármestert, város és országvezetőket csinál a nyugati tájékozatlanság. Akik nem csináltak egyebet, mint valami párt-egyenruhában gyakorolták a keresztényi erényt, segítették a kibombázottakat, menekülteket, azokat elviszik 4-5 évi munkatáborra.

A jótékonyosság, a humanitás a bosszú eszközévé vált. Az amerikai kaszárnyákban ládászámra dobják ki a pulyakacombokat, mazsolás-kenyereket, félkonzerveket. Valaki megtiltja, hogy a kaszárnyákból elvi-

gyék a maradék élelmet. Petróleummal leönteni és felgyújtani! Itt Regensburgban az utca másik oldalán lévő menekült táborban éhen halnak a gyermekek.

Aki a bolsevista megszállás alatti országokban élt nem kaphat UNRA-ellátást. Az UNRA áruit a fekete piacon árulják, akik a K.Z.-ekből kiszabadultak, vagy Brooklyn legsötétebb negyedeiből jöttek felszabadítónak. Brillánsokat vesznek érte. Nőket vesznek. Rabszolgavásár humanista takaró alatt. Az I.R.O. pedig majd jön és megtapogatja Kelet-Európa szellemi elitjének izmait, megnézi a fogsorait, mint a lónak és a humanista konzul legyint: jó favigó lesz Ausztráliában. Kissé öregecske, de kigyóvadásznak, vagy vasuti munkásnak beválik Braziliában.

Mindennek már semmi, de semmi köze Hitlerhez, a háborúhoz. Ez már a demokrácia. Ez már a Nyugat. Atlanti Charta! Humanizmus. Csevegés a kandalló mellől.

Kisérteties folyamat ez. Eltömegesítés, a társadalmi rétegek, erkölcsök gigászi felfordítása. A kollektív büntetés, bosszú, a kétféle erkölcs mélybe nyomja a jókat és magasba löki az alja embert, az árulót, feketést. Nem azt pusztítják ki, ami az európai mozgalmakban bűn volt és tévedés volt, hanem azt ölik meg, ami jó volt. A faji stemplizás Potsdamban megmarad. A kollektív büntetést elítélik a nürnbergi törvényszéken és folytatják Washingtonban. A sajtó szabadságról és demokráciáról ír — de cenzúra van.

A propaganda elítéli, hogy Hitler 92 egyetemi tanárt elmozdított állásából. A demokrácia ürügyén elmozdítanak 9.700 egyetemi professzort, tanárt és munkatáborba zárják a falusi tanítók ezreit.

Nyugati humanizmus! Demokrácia! Vajjon észreveszed-e, hogy a bolsevizimusznak nyitogatsz az

utat, mikor megölöd a bolsevizmus ellenségeit, megbünteted a tömegeket, üldözöd a konstruktív társadalmi erőket és nihilistákat csinálsz hívő keresztényből, felbontod a családokat és proletár rabszolgának szolgáltatatsz ki egész nemzeteket?

Fölötted a végzet, rajtad az ítélet! Sztálin, a te nagy és dicső szövetségesed mondja:

„Európa ellen nem kell háborút indítanom. Európa feloszlik önmagától”.

Az optimista azonban csalja önmagát. A Nyugat nem lehet rossz. A Nyugat egyszer észreveszi, hogy nem az ötödik hadoszlop a szövetségese, hanem mi akik hiszünk a hősiességben, a konstruktív társadalmi erők érvényesülésében. Hiszünk Istenben.

Gutenberg ősi várában lelkigyakorlatot tart egy hazulról elűldözött nagyszerű, magyar katolikus pap. Szétvert, hazátlan magyarok, írók, tábornokok, tisztviselők hallgatják áhitatos lélekkel. Imádkozni még szabad — Európában is. Jöjj hát szétüldözött, lefejezett nemzet. Térdelj le itt a messzi Nyugaton, ahonnan egyszer Szent István vitte a keresztet.

Aztán a lelkigyakorlat közepén hirtelen autó-szirána. Jeep! C.I.C. Háborus bűnösöket keresnek. Gutenbergban sok magyar gyülekezik. Gyanus. Szerencsére az előrelátó német lovag hátsó kijáratot is épített a várara. Gyerünk! Az udvaron ott áll a jeep. A folyosókon C.I.C. profilok, Morgenthau-boyok keresik a bűnös keresztényeket. A jeepen a tavaszi szél lengeti a — szabadság zászlaját.

— De hát mindez megváltozik egyszer! — mondjuk egy franciskánus szerzetessel, akivel együtt megyünk el Gutenbergből.

... Mert mulik az idő, mennek az évek és a hazátlan Columbusok elindulnak megkeresni a másik Amerikát. Mert bizonyosan meg van. Nem a Roosevelté, nem a Frankfurter Félixé, hanem a Washington és a Lincolné, nem a new-yorki internacionalista

tömegé, hanem a Mayflower utasainak unokáié. Túl az álmokon és a propaganda mennydörgésén keresztül egészen bizonyosan lennie kell egy Amerikának, ahol a pionírok szelleme él, ahol Henry Ford az ideál és ahol nem Hollywood méri a kultúra fokát, hanem a Harward-egyetem és a Carnegie Hall. Van egy másik Amerika, amelyet mi magyarok láttunk, szerettünk, amely megölelte Kossuthot és befogadta egy millió vérünket. Theodore Rooseveltt Amerikája, amely látta még a mi népünk nagyságát, hivatását, Amerika amely nem írta alá Trianont és amelynek követe Sir Montgomery olyan átérzéssel szólt a mi elveszett keresztény nemzeti Magyarországról. Igen! Valahol megvan Amerika az alkotó ember, a regulátorok hazája, amely a világ legnagyobb ipari organizációját teremtette meg, Amerika, amelynek templomai és katedrálisai vannak. Amerika, amelynek katonafiai hősök, lovagiasak és nemesek, mint egy Mac Arthur.

Valahol van egy Amerika, amely az európai kultúr-ember elfogulatlan szövetségese, a konstruktív erők segítőtársa. A Morgenthauk uralma mögött van egy Amerika, amelynek semmi, de semmi köze nincs ahhoz, amit velünk és Európával csináltak — Amerika nevében. Nekünk ezt az Amerikát kell megkeresnünk. A bolsevisták, a tömegember ellenségét. A világ reményét. Lehet ez is elnyomott, mint mi vagyunk. Lehet ma még nem ez vezeti saját birodalmát sem. De nekünk, akik üldözöttek vagyunk az antibolsevista gondolat miatt, ez az antibolsevista konstruktív igazi Amerika, a megalkuvás nélküli, konstruktív, keresztény Amerika az egyetlen reményünk, egyetlen szövetségünk.

Ez az Amerika létezik. Csak meg kell keresni. Hiszen a kikötőben már szólnak a hajósípok, fel-
tűnnek a Manhattan felhőkarcolói. Öt évvel a háború után, — íme — van feledés, béke. Hiszen, nézd,

nézd már tartja a fáklyáját Washington Amerikája.

És a kikötőben egy C.I.C. profil, az odaáti egyenruhás Morgenthau-boy azt kérdezi:

— Mit írt maga tíz évvel ezelőtt?

Az aktatáskájából kihalász egy hosszú papírt. Ráírja az amerikai koncentrációs láger nevét.

Ellis Island O.R.F.

És aztán egy évig, vagy kettőig a rács fölött tartja a fáklyát — a Szabadságszobor!

A MASIK AMERIKA.

Amerika előszobájában, az ellis-islandi óriási csarnokban egy gyapjashajú, csontkeretes fiatalember végigmér bennünket. Szamuelli Tibor nézhette, vagy Péter-Auspitz Gábor méregetheti ezzel a zöld szemmel a prédát. Mr. William Flyegelman a többi hasonló Flyegelmanokkal, a Katz Dáviddal, a Danielsohnnal együtt inspektor. Most ő határozza meg, hogy kinek van joga arra, hogy Washington Amerikájába betegye a lábát. S a tengeri szél, amely egyenesen a Szabadságszobor irányából jön, a nyülketrecszerű rácsokon át, most a fülünkbe súgja:

Harcoltál, küzdöttél. Jutalmul most megkapod érte a kitüntetést.

A joviális öreg rendőrmester nyakadba teszi a táblát. Rajta egy hosszú szám. Aztán Jupiter lámpa, reflektor. Otthon szegény Szinnyey Merse Miklós fényképezte így a betörőket, mielőtt elesett Budapest védelmében a bolsevisták elleni harcban. Az asszony nyakába is táblát tesznek. Ujabb fénykép.

— War criminell! Háborus bűnös!

Az asszony is, a magyar honvéd is, akit később hoznak a DP-hajókról, a litván harcos, az ankarai német sófför, a miskolci Baross-szövetségi tag, az öreg kaunasi postafőigazgató, akinek az orvos receptre írja fel a szabadságot, hogy meg ne haljon a Szabadságszobor árnyékában.

Az udvariasság határtalan. Lakkozott körmű rendőrök — nylon-táskába rejtett piciny Browninggal — kísérik az étterembe a háborus bűnöst.

— Kóshert parancsol, vagy rendeset? Választhat. Ez itt a kósher dining room.

Stílszerűség kedvéért a tréflit választjuk. Egyéb-ként központi fűtés, DP-koszt után amerikai étkezés,

tengerre néző szoba. Ablakán rács, ez egy kissé megtöri a Szabadságszobor fáklyafényét, amely ötszáz méterről pontosan idevilágít. Szemben a Manhattan felhőkarcolói. Félnégyszekilóméter területen egy millió ember dolgozik. Kint szédületes hajóforgalom. Olykor csatahajók, vagy a Queen Mary, újabban szürke DP-hajók vonulnak el az ablak előtt.

Ez Amerika!

Közben odakint elszabadul a sajtópokol. Az ember csak most tudja meg, hogy mi minden volt ott hon. Vértől csepegőfogú farkas. Kilenc millió zsidó haláláért felelős fenevad. Mr. Walter Winchell egyenesen azt mondja, hogy én ötlettem meg azokat az amerikai repülőket, akik kacsapecsenyén éltek a Sig-ray-kastélyban s most bizonyára meglepetve értesülnek a rádióból, hogy milyen barbárok voltak velük szemben azok a magyarok. Kint már masíroznak a Jewish War Veteranok, az Antidefamation League hősei, s közben, a látogatóteremben kedves jó emberek hajolnak az ember füléhez. Körülbelül úgy mint ott hon, ahol Sztálin szuronyai villognak.

— Mi nem tehetünk semmit. Roosevelt óta ők az urak Amerikában.

Már mint a Flyegelmanok. Mert ez is Amerika. A honvédszabótól azt kérdezik: miért nem ment orosz hadifogságba? A litván harcostól, hogy miért nem harcolt Amerika oldalán. Az észt miniszteri tanácsostól, hogy miért menekült a mi ellenségeinkhez, a németekhez? Aztán, mikor hat hónap múlva a bürokrácia kegyesen engedélyezi a kihallgatást, a rácsok mögött megegyeszer megjelenik az elsüllyedt Atlantisz sötét árnyéka. Mintha csak most ébredne fel Rip van Winkle. Egyszerre itt van mindaz, ami mérgezett, rombolt, elárult, mocsárba vitt, megfojtott.

Az amerikai lobogó árnyékában magyarok „vallanak” a magyar ellen. Peyer Károly, Pfeiffer Zoltán,

Eröss János és Sombor-Schweinitzer József, Beregi Oszkár, a megrokkant, Osz. Ma ők a „magyar nemzeti bizottmány”. Ma ők az „amerikai kormány” tanúi. A kísérezénét Kákosi unokaöccse által megszerzett kommunisták szolgálatják. Bolsevikiek tüntetnek a bevándorlási hivatal előtt. Este Walter Winchell üvölti bele a mikrofónba: out with him! Ki vele! Ki mindenkivel, aki a kommunisták ellen harcolt. Vagy adjon egy nyilatkozatot Herbert H. Lehmann szenátornak, hogy mindent megbánt. Mindent visszavon. Akkor lehet edénymosogató. Hiszen a vád, ami marad, valóban szörnyű. Az amerikai repülők 1944. április 16-án telibe találták a budapesti Washington-szobrot. S aki szerényen tiltakozott Washington kibombázása ellen, az háborus bűnös. Akik a repülőket küldték a Washington szobor felé, azok ma is az amerikai hatalmat jelentik: Morgenthau, Frankfurter, Lehmann.

Az ő nevükben vallja Peyer Károly, hogy a „Horthy-rendszer fasiszta diktatúra volt, amelynek során százazreket öltek meg, köztük többszáz amerikai repülő” s amely alatt hét és fél millió pengős vagyont keresett egy Peyer Károly nevű szakszervezeti vezér.

Az amerikai zászlót meglebegetteti a hudsoni szél. De talán nem is hudsoni szél ez. . . Otthonról jön — a vörös vihar! Véres szél, keserű orkán. Hozza az anyák sóhaját, a parasztok átkait, a proletárok verejtékét, az anyák könnyét. A tolmács nem fordítja, hisz nem is hallja, amint újra Gömbös Gyula hangja mondja:

— Mi mindent csak félig csináltunk!

Nem fojtottuk meg a vörös hydrát, nem tömtük be a Conti-utca, Dob-utca, Erzsébetvárosi Kaszinó Aeolus barlangjait, a Peyerek torkát, futni hagytuk a Kéri Pálokat. Mi mindent csak félig csináltunk.

És most a Hudson felett fúj az otthoni szél. A keleti burána. A vörös vihar. Tépi szaggatja a magyar ál-

mokat. Szétüzi a délibábokat, amelyek után futottak politikusok, fanatikusok, fantaszták és balekok, újkossutovskák és megsápadt DP-ik.

A hudsoni szél és a doni burána ma még ugyanaz a vörös vihar. Odaát, ha megmondod az igazat elvisz az ÁVH. Itt ha hazudnak rólad nem tudod cáfolni, ha nincs tízezer dollárod a bírói költségre. Ott a terror dirigálja a sajtót. Itt a pénz. Televízió, rádió, sajtó végeredményben ugyanabban a kézben van, mint túl a vasfüggönyön. És mindkét sajtó azt mondja a Tömegnek: ne láss! Mi szépen bekötjük a szemedet: szocializmus, demokrácia, úttörők, vagy baseball mérkőzés, szovjet film, vagy Hollywood. . . Mi gondoskodunk a szórakoztatásodról, hogy ne legyen alkalmad meglátni ugyanazt a világhatalmat, amely a Kreml és a Wall Street falai között ül. Szabadság? Igen! Hiszen Washington keresztény utódjáról meg lehet írni a Daily News-ben, hogy ő a „little stupid Harry”, de próbálj egy hangos szót kiejteni a Lehmannok, a Morgenthauk ellen, vagy a Kaganovicsok ellen. Odaát akasztófa. Itt éhhalál, kiűzés, egzisztencia-megvonás vár rád. Testvériség! De vajjon csakugyan testvér-e a néger, aki hamarabb volt őslakó, mint a bevándorlók túlnyomó többsége? Egyenlőség! De próbálj meghívó nélkül bemenni Sea Gate-n, ahol morgenthauista milliomosok luxus-villáit őrzi az ír rendőr. For christians only! — mondja az egyik klub tilalmi táblája. „Keresztényeknek tilos a bemenet!” — hirdeti a Jewis Club szerény felirata.

A vörös vihar itt is ugyanazt a nótát fújja, mint túl a vasfüggönyön.

A sajtó azt mondja: ne láss! De az elviselhetetlen, hogy mi, akik onnan Keletről jövünk, mégis csak látunk. Hiszen ebben az egyetlen Bábelben három és fél millióan élnek azok közül, akik Oroszországot gettóiból hozták a világhatalmi fanatizmust, akik Szamuelli terrorcsapatának tagjai voltak, akik ott nyü-

zsögtek, mikor kiirtották a cári családot és akik a pénzt adták Trockij hatalomátvételéhez. A New York Times büszkén írja, hogy egyedül New Yorkban két millió kétszázezren beszélnek jiddisül. És a vörös viharuk ők voltak az elindítói, ők a hangadó mióta világ a világ. Egy gigászi Terézváros és monstruózus Király-utca ez, kaftánok nélkül és rókaprém kalapok nélkül, de lehetetlen szabadulni attól az érzéstől, hogy mint a lodzi, varsói, budapesti sikátorokból, egyszer innen is előlépnek ugyanazok az arcok: a Jagodák, a Kun Bélák, a Kaganovicsek, a Szamuelliek. Hiszen megszázszorozódott arányok között ugyanaz a progresszív-szellemű zszurnalizmus, ugyanaz a merkantilizmus, ugyanaz a gátlás nélküli kizsákmányolás uralkodik, amely mindenütt elindította a vörös buránát. A luxuriózan berendezett klubokban ugyanazok az arcok rajzolódnak ki, amelyek összehajoltak a cárok, a Tiszák, a Stürghök meggyilkolására, vagy amelyek a Kreml falai között uralkodnak szent Oroszországon. Néha még személy szerint is ugyanazok. Babel falai között az öreg Kéri Pál hörögi átkait minden ellen, ami „reakciós”. A kommunista pártok, fedő szervezetek élén újra csak ők hirdetik a világkirályság progresszívebb formáját: a bolsevik rendszert. S Amerikát sem fogja megmenteni a bolsevizmustól a magas életstandard, ha Amerika nem tudja megmenteni magát ö tőlük: a föld savaitól.

Amerika erős és hatalmas. De vajjon nem volt-e nagy a római imperium, a portugál, a spanyol világbirodalom. Nem volt-e félelmetes hatalom a cárok birodalma. S vajjon ki látott jobban: Rooseveltt, aki hatvannégy tanácsadóját közülük választotta, vagy Jefferson, aki azt mondta az alkotmány szövegezésekor, hogy Amerika számára ők a legnagyobb veszély? Egyarcú milliárdosok és egyarcú atomképek. Egyarcú bankárok és egyarcú kommunistavezérek? Vaj-

jon van-e világbirodalom, amely kibírja őket? Róma, Spanyolország, Portugália, Oroszország belepusztultak.

Tizenhét hónap után, mikor szabadon járunk a felhőkarcoló Babel palotáinak aljában, mégis megtaláljuk a picinyke zöldelő oázist. Amerika régi magyarjait. A lapjaikat idegenek írják, a pénztárcájukat végigfosztotta minden szent ügy és minden szélhámos. Ezek az öreg amerikaiak azonban minden csalódás, minden távolság, minden félrevezetés ellenére megmaradtak jó magyaroknak, Sokszor jobbnak is, mint mi magunk, akik szeretjük hinni, hogy harminckét év vörös viharában mindent megtanultunk a magyarságból. Ahogy a Rosenfieldek kontrollján, az IRO dobutcai yenkiin keresztül idementették a hontalanokat, ahogy segítették őket, ahogy a hónapok alá nyúltak, az maga a magyarságnak, az összetartásnak egyik legnagyobb csodája. Pedig őket, amikor jöttek, nem várta senki. Rajtuk nem segített senki, csak a két dolgos kezük. S őket nem is Rákosi üzte el, hanem a keserű magyar szegénység. Még a nagybirtok árnyékából jöttek, vagy sokan még azokkal a kivándorló hajókkal, amelyek az eszlári per után igen megteltek magyarokkal. Még sincs bennük harag, megbántottság a régi hazával szemben. Pedig ők még nem látták, nem ismerték a Zöldkereszt, a társadalombiztosítás, az ONCSA, a munkás-nyugdíj Magyarországot, amely akkor kezdett kicsirázni, mielőtt rántott a vörös vihar. És azt a Magyarországot hozták el, amelyet otthagytak. Úgy hozták el, ahogy akkor volt és úgy őrizték meg amilyennek ők látták. A garázsban már új Cadillac áll, de a falon még ott vannak a régi Kossuth-képek, a vitrinekben valamelyik Iparos Dalkör zászlószalagjai, a könyvasztalon a reviziós album, vagy az ezeréves Magyarországról valami nagyon szép és drága díszkiadvány. Ahol összejönnek, a Verhovay Egylet vacsoráján, vagy

máshol, még a régi irredenta-nóták sírnak, a régi pártás, pruszkos, piros csizmás primadonna ropja a csárdást. A szívekben, az emlékekben és a lelkek mélyén él az old country, amely épp úgy elveszett nekünk, mint az ő számukra is. És hogy mi az amerikai szív, az amerikai magyar barátság, hűség, kemény jellem, azt csak én tudom, aki most búcsút intek egy szép régi brooklyni ház minden lakójának és gondolatban megsímogatom még a Blackie-kutya bozontos, buksi fejét...

Odaát senkibe se csalódtam! S talán ez a legtöbb, amit a bújdosó vándor elmondhat Amerika magyarjairól.

A másik kérdés, vajjon nem fognak-e csalódní azok, akik onnan várnak mindent: életet, szabadságot is! Az erősek, a pionírok, a harcos kemény nagyszerű magyarok, akik még mindig vannak vagy hat-százezeren, egy napon elmennek és eltűnnek, mint ahogy egyszer mi is el fogunk tűnni idegen sírhanatok, vagy otthoni temetők akácai alá. Lesz-e majd, aki úgy tud kiáltani az ó-countryért, ahogy ők kiáltottak 1938 szeptemberében? Jók lesznek-e erre a DP-k, akiket most nem érdekel más, csak az első autó és elfelejtik sorstársaikat, akik ott maradtak a bajor padlás-szobában, a kietlen légerekben. Elválík egyszer.

Pedig ennek a magyarságnak nincs más remény sége, mint Amerika. S ha egy sokat csalódott tollfor-gató mondja el, talán kétszeresen igaz ez. A másik Amerika! Amely most küzd azért, hogy betömje a vörös viharzók száját, a Jewis War Veteránok és az Antidifamation Leaguek örjögő derviseinek jerikói trombitáit. Ott volt a másik Amerika, amikor az el-lis-islandi szabadság után, végre valóban szabadon, láthattuk Mac Arthurt, az öreg sast, aki hét millió ember ujjongása közt úgy vonult végig az East Ri-ver Drywon, mint valamikor a római hadvezérek.

Nem heroldok jártak előtte, hanem filmriporterek, nem aranykorona volt a fején, hanem egyszerű, la-pos, amerikai tábori sapka, nem „heilt” kiáltottak az öreg kikötő-patkányok, hanem csak úgy könnyedén, amerikaiasan odaszóltak a rakpartról: Hallo Mac! Hello öreg sas! Hát csakugyan megjöttél? Hiszen Té-ged és titeket vár a világ. Az amerikai munkás, a német munkás és talán ott... ott valahol messze a vasfüggöny mögött Gál Imre uram.

— Helio Mac!

Eljött-e már az idő? A becsületeseké, a hűeké, a rettenthetetlen katonáké és az egyszerű dolgozók napja? Kinyulnak-e egyszer a kezek az East River Drywon is? Vagy Morgenthau hatágú csillaga fog világítani továbbra is a Manhattan felett? Ez a világ jövője és ez Magyarország holnapjának kérdése is. Leszünk, vagy nem leszünk?

És mert lenni kell és harcolni kell, amíg van re-mény, most búcsúzzunk szépen, öreg brooklyni ház. Apa az apám helyett, testvér a testvér helyett. Barát és hős! Magyar és amerikai. Számomra te maradsz mindig és örökké az álmok országa: — Amerika!

State Islandról már indul a szürke Liberty-hajó. Fedélzetén kétezerkétszáz amerikai fiú. Katonák. Jönnek, hogy fiatal arcukat szembeszegezzék a vörös viharral, hogy örködjének a hof-i határon, vagy ott Szentgotthárd közelében, ahol már nem állanak őrt a honvédek, a német bajtársak és ahonnan eltűnt va-lami, amit úgy hívtak kétezer éven át: Európa. Jön-nek és ahogy visszaintegtenek a túszerűvé keskenye-dő felhőkarcolóknak, a hazai partnak, abban már nincs semmi öröm, semmi katonás vigasság. A con-necticuti gyerek Rooseveltről beszél: You are creasy! És nekünk most azért kell Európába jönni, — mond-ja hangosan, demokratikusan.

Európa! Különös világ. Itt taposta valamikor a

Via Appia követ Péter és Pál apostolok lába. A Monte Casino-i bencések innen hordták szét valamikor az írás, földművelés tudományát, itt írták a chorálokat és festették a Mária-képeket. Michelangelo, Kepler, Shakespeare, Goethe, Beethoven, Petőfi Sándor. Európa a Lélek földrésze! A szellem országa! Európában hazátlanul is ott a mi hazánk!

A júniusi hajnalban a szürke Liberty-hajó mellé odakanyarodik a kis német vontató. Fedélzetén tengerészkek-ruhás matrózok azzal az utolérhetetlen keménységgel és humorral, ami csak itt van, ahol kétezer éven át lélek élt. A német Wachmeister kéri az útlevelet. Nézi mellemen az amerikai „kitüntetés”, a fényképen látható számsoros táblácskát.

— Ne féljen semmit! — mosolyog. — Itt jól fogja érezni magát.

És ebben a pillanatban valahol a Weser-csatorna partján csilingelni kezd a hajnali harang. Különös. . . Amerikában húsz hónapon át nem hallottam harangszót.

Hazajöttem. És itthon maradok.

Vége.